

לוח השבוע

מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבניין הבית⁴⁰, אלא בניין הבית בפועל ממש.

יום שני

א' באדר⁴¹, ב' דראש־חודש

בקשר למצוות ומבצעי חג הפורים, כתב הרבי: "אשר כל זה דורש זמן והכנה ופעולה – על-כל-פנים מתחיל מראש החודש"⁴² וכן "כבכל דבר חשוב – צריכה להיות הכנה מבעוד מועד, על-כל-פנים מראש החודש"⁴³.

יום שלישי

ב' באדר

יום שני בלילה, אור ליום שלישי: אם

העננות מוגברת, יש לקדש את הלבנה מיד כשאפשר⁴⁴ גם אחר ג' ימים (מעת-לעת)⁴⁵ מהמולד⁴⁶ (החל מהלילה בשעה 8:07), ואין להמתין עד אחר שבעה ימים מהמולד⁴⁷.

יום שישי

ה' באדר

יום חמישי בלילה, אור ליום שישי: החל מהשעה 8:07 ניתן לקדש את הלבנה לפי מנהגנו, כיוון שנמצאים כבר ביממה השביעית מאז ה'מולד⁴⁸.

40 מדרש־תנחומא פי צו אות יד [ובענין פרשיות אלו במיוחד, ציינו למאור ושמש ר"פ פקודין].

41 הנפטר ביום **ל' באדר־א'** בשנה מעוברת (כמו אשתקד, תשס"ג) – היארצייט שלו בשנה פשוטה (כמו השנה) היום, ל' בשבט – אדר"ח אדר. הנפטר היום – היארצייט שלו בשנה מעוברת ביום ל' בשבט, ולא ביום ל' באדר־א'.

בת־מצוה שנולדה בשנת **תשנ"ב** שהיתה שנה מעוברת: נולדה בכ"ט אדר־א' – נעשית השנה בת־מצוה ביום כ"ט באדר; אבל אם נולדה יומיים מאוחר יותר, ביום א' באדר־ב' – נעשית בת־מצוה חודש מוקדם יותר, מחר, ביום א' באדר.

לעניין **בר־מצוה** אין שאלה השנה, כי שנת **תשנ"א** היתה שנה פשוטה, כשנה זו (לוח דבר בעתו).

42 לקוטי־שיחות כרך יא עמ' 340.

43 ממכתב (כללי־פרטי) אדר"ח אדר תשמ"ב.

44 שער הכולל פרק לג ס"ק ב בשם הצמח־צדק, ובהגהות כ"ק אדמו"ר מהורש"ב על הסידור (בסידור ת"א עמ' 489).

45 ס"י תכו בפרמ"ג בא"א ס"ק יג, משניב סק"ד ושעה"צ שם ס"ק יט, וראה המובא בס' קידוש לבנה פי"ג ס"ד.

46 לוח כולל־חבי"ד הניל, ע"פ מ"א ופמ"ג ס"ח תכו, סידור יעב"ץ ועוד.

47 שער־הכולל פרק לג אות ב, עיי"ש בסופו, ממ"א ס"י תכו ס"ק ז. וכן בהגהת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב על זה (בסידור תורה־אור תשמ"ז עמ' 489) ובסופה. וראה המובא בכ"ק החיים ס"י תכו ס"ק ל"ב ובס' ידני ומנהגי ראש־חודש – חב"ד פי"ב הע" 32.

48 ראה ב"התקשרות" גיליון תנד עמ' 17 מסורת והוכחות לכך שלמנהגנו אין ממתנינים ז' ימים **שלמים** מהמולד לקידוש לבנה, אלא די בכך שנמצאים ביממה השביעית.

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

500

ערב שבת־קודש
פרשת משפטים
כ"ח בשבט ה'תשס"ד

אבר

יוצא־לאור על־ידי
מכון ליובאוויטש שעל־יד
צעירי־אגודת־חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות
האחים התמימים הדגולים לבית
דייטש
הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם־משה
וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ח בשבט ה'תשס"ד – ה' באדר ה'תשס"ד

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	כ"ח בשבט	הלי ערכין וחרמין. פרק ה-ז.	הלי שבת. פרק י.	מ"ע קמה. מל"ח קי.
ש"ק	כ"ט בשבט	פרק ח. תהי ידך וגוי. ספר זרעים והוא ספר שביעי. הלי כלאים. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מל"ח קיא. רטו.
א'	ל' בשבט	פרק ג-ה.	פרק יב.	מל"ח רטז.
ב'	א' באדר	פרק ו-ח.	פרק יג.	מל"ח ריז. ריח.
ג'	ב' באדר	פרק ט-י. הלי מתנות עניים. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יד.	מל"ח מב. מ"ע קכ. מל"ח רי.
ד'	ג' באדר	פרק ב-ד.	פרק טו.	מ"ע קכא. מל"ח ריא. מ"ע קכג. מל"ח ריב.
ה'	ד' באדר	פרק ה-ז.	פרק טז.	מ"ע קכד. מל"ח ריג. מ"ע קכב. מל"ח ריד.
ו'	ה' באדר	פרק ח-י.	פרק יז.	מ"ע קל. קצה. מל"ח רלב.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד'							
ו', כ"ח בשבט	4.20	5.06	5.28	6.25	9.05	11.55	12.25	5.30.5	5.53
ש"ק, כ"ט בשבט	4.19	5.06	5.27	6.24	9.04	11.55	12.25	5.31.3	5.54
א', ל' בשבט	4.18	5.05	5.26	6.23	9.04	11.55	12.25	5.32.2	5.55
ב', א' באדר	4.17	5.04	5.25	6.22	9.03	11.54	12.24	5.33.0	5.56
ג', ב' באדר	4.16	5.03	5.24	6.21	9.02	11.54	12.24	5.33.8	5.56
ד', ג' באדר	4.15	5.01	5.23	6.19	9.02	11.54	12.24	5.34.6	5.57
ה', ד' באדר	4.14	5.00	5.22	6.18	9.01	11.54	12.24	5.35.4	5.58
ו', ה' באדר	4.13	4.59	5.21	6.17	9.01	11.54	12.24	5.36.2	5.59

* הזמנים מתייחסים לאזור השפלה. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
משפטים	4.54	6.07	5.08	6.09	4.59	6.07	5.12	6.10
תרומה	4.59	6.12	5.14	6.14	5.04	6.13	5.17	6.16

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מרו"ל: מכון ליובאוויטש שיעי צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

לוח השבוע

פנים מאמר ופירושו אחד על פסוק אחד), כפי שנלקטו כבר בספרים³⁸ (ואין צורך לחפש בספרים), "כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם"³⁹.

ומה טוב – לתרגם (על-כל-פנים חלק מפירושים אלו) גם בלשון עם ועם, כדי שיהיה "כשולחן הערוך לפני האדם" – גם עבור אלו שלעת-עתה אינם יודעים ללמוד אלא בלשון עם ועם.

ומהמעלות שבוזה: א) 'לחיות עם הזמן' – להוסיף חיות בלימוד פרשת השבוע.

ב) ועוד ועיקר – שההוספה בלימוד ענייני המשכן ומקדש ממחרת ומזרות עוד יותר את בניין בית-המקדש השלישי – לא רק "אני

קריאת-שמע, פרשיות: 'קדש' והיה כי יביאך', שש זכירות³¹ וחליצת התפילין. מזמור (כלשהו, כדי לומר הקדיש), חצי קדיש, מוסף³². אמירת ההלל כסדר התפילה חשובה יותר מאמירתו בציבור³³.

פרשיות מלאכת המשכן:

"מכיוון"³⁴ שנכנסים לשבוע דפרשת תרומה (החל מהקריאה במנחת שבת), ולאחרי-זה פרשת תצווה³⁵, שבפרשיות אלו³⁶ נתבאר כל פרטי הציוויים דמעשה המשכן, כלי המשכן, בגדי כהונה וכו' – כדאי ונכון ביותר שנוסף על לימוד חלק הפרשה בכל יום (עם פירוש רש"י) בשיעורי חת"ת, יוסיפו וילמדו גם מפירושי חז"ל בתורה שבעל-פה³⁷ (על-כל-

כפריח סי' תכג שכתב לחלצו או להזיז תש"ר ממקומן ולחצוץ בין ידו לתש"י).

33) בשנים הראשונות סיפר הרה"ח ר"ל ש"י גרונר בשם הרבי בשם אדמו"ר מהור"י"צ בשם אדמו"ר מהור"ש"ב, שאין לומר הלל שלא כסדר התפילה, כי אח"כ כשיתפלל שמו"ע ללא הלל, יהא זה כמו "אן אלטן געבאקענעם בולקע" [חלה ישנה שנאפתה מזמן]. וראה כ"ף החיים סי' תכב סי' לח, והמובא בהתקשרותו גיליון תלב בלוח השבוע הערה 1.

34) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 252, וכן ההערות 73-68 דלהלן [להוציא המוסר בחצאי ריבוע]. וראה הערה 86 שם.

35) וכן בהתחלת פרשת תשא – הציווי דעשיית כיור וכו', ומעשה הקטורת.

36) משא"כ בפרשיות ויקהל-פקודי – שחזור ונשנה בנוגע להעשייה בפועל.

37) נוסף על פירוש רש"י, פשוט של מקרא – גם הלימוד על-דרך הדרש וכו'.

38) כמו 'תורה תמימה', 'תורה שלמה' וכיוצא בהם. [ברור מכל השיחה שהכוונה רק לנושאים הללו (ורק באותם ימים שהם מופיעים בשיעורי חת"ת), ולא לשאר העניינים שבפרשיות אלו.

וצ"ע אם נכללים בה גם המאמרים שאינם דנים בעשיית המשכן אלא בפעולתו (הקרבנות קרבנות, קטורת וכו'), עיין במ"י שבת ע"ב, ו' יונקט אופה" ובפירוש"י שם, דמשמע לכאורה שמה שקשור בפעולת המשכן, כמו אפיית לחם הפנים, אינו נכלל בליט מלאכות שבת הנלמדות מ"מלאכת המשכן. מאידך, נאמר לגבי מלאכת הוצאה במשנה (צו, סע"א): "ישכן היתה עבודת הלויים", בתובלת הקרשים. ואולי גם זה נכלל בבנייה. דיון בנושא מופיע בפתיחת סי' אגלי טל, וע"ע].

39) רש"י ר"פ משפטים.

אינה מסובבת בסיבת איזה דבר-מצווה, כי אם מרבים בשמחה, איזה שמחה שתהיה, גם שמחה בענייני הרשות²¹, כי העיקר היא השמחה.

ד) שמחת פורים: "חייב איניש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע". אינו מרגיש כלל לא רק את סיבת השמחה כי אם גם [את] השמחה עצמה. הוא שקוע כל כך בהשמחה עד שאינו מרגישה כלל²².

[מנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה ב'התקשרות', בגיליונות: תפג, תצו].

ערבית: "יעלה ויבוא" (אין מפסיקים לפני שמונה-עשרה להכריז, אבל טופחים על השולחן כדי להזכיר זאת לציבור).

התועודות: רגילים היו אנ"ש להתועוד פעמים בשנה, ב' ובי"ט בכסלו. ומאו שנוסדה ישיבת תומכי-תמימים, היתה הוראת אדמו"ר מהורש"ב נ"ע לסדר בכל ראש-חודש התועודות עם התלמידים, ומזמן לזמן נתפשט הסדר גם במקומות אחרים²³.

דבר נכון ביותר, שבכל ראש-חודש²⁴ יתאספו יהודים בכל מקום ומקום, בכל קהילה ובית-כנסת²⁵ להתועודות²⁶, להגיד דברי תורה, לומר "לחיים", "לחיים ולברכה", לברך איש את רעהו בכל הברכות הטובות ולקבל ביחד החלטות טובות בענייני תורה ומצוות, ומתוך שמחה וטוב לבב, התועודות של שמחה, וכפסק דין הרמ"א²⁷ "וטוב לב משתה תמיד". וכדאי לקשר את ההתועודות ואת שיעורי התורה רבים (בימות החול) גם עם נתינת הצדקה, שיש בה סגולה מיוחדת, ש"גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה"²⁸.

שחרית: "יעלה ויבוא". חצי הלל²⁹. "ואברהם זקן... זבדיה... ג' פעמים. קדישתתקבל. שיר-של-יום, הושיענו, ברכי נפשי, קדיש יתום.

קריאת התורה. אשרי, ובא לציון [הש"ץ לא יסיימנו בקול], יהללו. הכנסת ספר-תורה. חליצת התפלין. הנחת תפלין רבנתי³⁰.

21 נמוקי אורח סי' תרפו בסופו, לקוטישיחות כרך ט"ז עמ' 345.

22 כל העניין – לקוטישיחות כרך ד' עמ' 1274.

23 אגיק כ"ק אדמו"ר מהור"י עמ' שכד, עיי"ש.

24 ראה גם שיחות קודש תשי"ג עמ' 276.

25 בלוח היום יום' לי נוסף, שהתועודות דראש חודש צריכות להתקיים בבית – הכנסת.

26 לדינא נפק שאסור להתענות בראש-חודש (שו"ע ר"ס תיח) אבל אין חיוב לאכול פת דווקא (שו"ע אדה"ז סי' קפח סי"ג).

סעודת ראש חודש. ראה ידני ומנהגי ראש חודש – חב"ד פ"ה, שמקורה מקרא מלא (שמואל"א כה, יח). רש"י ורד"ק (שם) ובשו"ע ניתן לה סימן מיוחד – סי' תיט, בו נפק שמצווה להרבות בה, וטעמיה: א) מפני כבוד היום, שהוא כפרה לישראל. ב) כדי שנוכח תפילת המוספין ושהיום אסור בעשיית מלאכה לנשים, והוא יום-טוב אף לאנשים. ג) זכר לסעודה שעשוין לעדי הלכנה בזמן שהיו מקדשין על פי הראייה (אחרות חיים ה' ראש חודש בתחילתו. כל-בו וסמ"ג). ומהאחרונים שם: שטוב להדר לאכול פת (ראה שה"ש תרצ"ו עמ' 148), ושעודה זו היא ביום ולא בלילה. בטור שם הביא מפסיקתא דרב כהנא שגם על סעודת ראש-חודש אמרו שישל מוונותיו של אדם קצובין לו מראש-השנה... חוץ ממה שמוציא בשבתות וימים טובים וראשי חודשים. אם מוסיף, מוסיפין לו, והוא בט"ו. ובבית-יוסף פירש, שמה שלא נזכר ראש חודש במימרא זו [שהובאה

להלכה גם בשו"ע אדה"ז סי' רמב סי' וה' תלמוד-תורה פ"א הי"ז] בגמרא, יש לומר שבכלל יום טוב הוא.

27 בהגיה שבסוף השו"ע אורח-חיים.

28 כל העניין – מספר-השיחות היתשיני ח"ב עמ' 539. ולהעיר מהמובא בסי' ידני ומנהגי ר"ח – חב"ד סי' עז, שמנהג ישראל להרבות בנתינת צדקה בראש-חודש.

29 ההוראה בסידור אדה"ז היא: "ובימים שאין גומרים את ההלל, יש לנהוג שהש"ץ לבדו יברך בתחילה ובסוף, והקהל יענו אמן ויצאו בברכות". הנהגים כך, צריכים לוודא מראש שהש"ץ יאמר בקול את כל ברכת "ההללך" ולא רק את סיומה "ברוך... בתשבחות" (עי"פ הרי"ף [ברכות פ"ז, בדפי הרי"ף לד, א. וראה בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' כ] שאין יוצאים י"ח בשמיעת חצי ברכה – הגר"ז גולדברג שליט"א בשם הגאון רבי יעקב קלעמס ז"ל, אביד מוסקבה, ש"ק אדמו"ר מהור"י ע"כ כתב עליו "שנים רבות עבדנו שם שכם אחד בעבודת הכלל" אג"ק ח"ט עמ' רלד, ראה גם בערכו במפתחות האג"ק ובמפתחות סי' יתולדות חב"ד ברוסיה הסובייטית).

אולם מאז שהזכיר הרב (שיחות) קודש תש"מ ח"ד עמ' 322 סל"ז) את "מנהג חסידים, או מיכאפא אריין אויך די ברכה בחשא"י, רבו הנהגים כן, לברך לפני הש"ץ, או לברך ולסיים עמו, ולא לענות אמן על ברכתו – ראה בארוכה ב'התקשרות' גיליונות: שלח עמ' 17, תמו עמ' 17, ורמט עמ' 19 העי' 47.

30 יש לדון אם הנחת תפלין דר"ת 'כסדר' קודם מוסף,

איך "משפטים", שעניינם "שכל", הם ההכנה למתן-תורה שלמעלה מהשתלשלות!?

כיוון שריחוק הערך בין האדם לתורה גדול כל כך – עלולים לחשוב שאפשר לשכנע לישון ולא לעשות דבר, ולחמתין עד שהקב"ה ימשיך את האור! □ ועל-דרך זה לאחר מתן-תורה – יכולים לחשוב, שכיוון שמתן-תורה הוא אור נעלה ביותר, הרי אין לו שייכות לעולם כלל! □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו – מתורגם לראשונה מיידיש, באדיבות ועד הנחות בל"ה"ק

א. התחלת פרשתנו היא: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", "ואלה מוסיף על הראשונים", היינו, שהמשפטים שבפרשתנו שייכים לעשרת-הדברות ("הראשונים") ומוסיפים עליהם.

וכשם שמצינו שישנם "משפטים" הבאים בהוספה לאחרי עשרת-הדברות, כמו"כ ישנם "משפטים" הבאים קודם עשרת-הדברות, כמו שכתוב בפרשה לפני זה: "ושפשו את העם בכל עת", דקאי על המשפטים שהיו קודם מתן-תורה¹, ועניינם היה הכנה למתן-תורה, שהרי פסוק זה נאמר על-ידי יתרו, ואיתא בוהר² שדיבורו והודאתו של יתרו היו הכנה למתן-תורה.

ונמצא, שב' סוגי המשפטים, הן המשפטים

דפרשת יתרו והן המשפטים דפרשת משפטים, יש להם שייכות למתן-תורה, אלא שהחילוק ביניהם הוא, שהמשפטים דפרשת יתרו באים קודם ובתור הכנה למתן-תורה, והמשפטים דפרשת משפטים באים לאחרי ובהוספה למתן-תורה.

וכדאיתא במדרש³: "משל למטרונה שהיתה מהלכת, הזין מכאן והזין מכאן והיא באמצע, כך התורה דינין מלפניה ודינין מאחריה והיא באמצע".

ב. ויש לבאר השייכות דמשפטים למתן-תורה, שלכן צריכים להיות הן לפני מתן-תורה והן לאחרי מתן-תורה:

משפטים – הם עניינים המחוייבים על-פי

1 ח"ב סו, ב. סח, א. נת' בשה"מ תש"ט ס"ע 56 ואילך. לק"ש ח"א עמ' 74 ואילך. ועוד. 2 (שמור"ר שם).

3 שמור"ר פ"ל, ג. מכילתא ופרש"י עה"פ. 2 יתרו יח, כב. וראה שמור"ר שם. 3 ראה רשב"ם שם, ג.

4 ח"ב סו, ב. סח, א. נת' בשה"מ תש"ט ס"ע 56 ואילך. לק"ש ח"א עמ' 74 ואילך. ועוד. 5 (שמור"ר שם).

השכל. וכידוע⁶ בעניין ג' החלוקות דחוקים, עדות ומשפטים, שחוקים הם מצוות שאין להם מקום בשכל כלל, ואדרבה, השכל מקשה קושיות עליהם; עדות הם מצוות שיש להם מקום בשכל, אבל השכל מצד עצמו אינו מחייבם, והיינו, שלאחרי שהתורה ציוותה על מצוות אלו, אפשר להסבירם גם בשכל; ומשפטים הם מצוות שהשכל עצמו מחייבם, גם לולי ציווי התורה, ועל-דרך מאמר רז"ל⁷ "אלמלא לא ניתנה תורה היינו למדין צניעות מחתול וגזל מנמלה".

ואילו העניין דמתן-תורה – הרי ידוע מה שאיתא במדרש⁸ "משל... למלך שגזר ואמר בני רומי לא יירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי, כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם"; כשביקש ליתן התורה ביטל גזירה ראשונה⁹. וכידוע¹⁰ במעלת המצוות שניתנו במתן-תורה על מעלת המצוות שקיימו האבות – שהאבות הגיעו רק עד שורש הנבראים, ואילו במתן-תורה נעשה החיבור ד"ארץ" ו"שמים", על-ידי המשכת בחינה שלמעלה משניהם, דהיינו שהיא למעלה מההגבלות דמעלה ומטה, ולכן בכוחה לחבר שניהם (וכידוע¹¹ שבכדי לחבר ב' הפכים צריכים להיות למעלה משניהם).

ונמצא, שריחוק הערך בין משפטים ומתן-תורה הוא ריחוק גדול ביותר: מתן-תורה הוא עניין שלמעלה גם מבחינת "שמים" (מעלה), ואילו העניין דמשפטים הוא בסוג שכל אנשי, ולא רק שיש להם מקום בשכל (כמו עדות), אלא יתירה מזו – שהשכל מחייבם.

ומבלי הבט על גודל ריחוק הערך ביניהם – הרי שני עניינים אלו קשורים זה לזה, ועד שהמשפטים הם הכנה למתן-תורה וגם הוספה למתן-תורה.

ג. וביאור העניין וההוראה בעבודת האדם:

כאשר מתכווננים במעלת העניין דמתן-תורה, שהוא עניין נעלה ביותר, עד כדי כך שאפילו האבות לא היה בכוחם להגיע לעניין זה בכוח עצמם, ומכל-שכן אנשים כערכנו – עלול אדם לחשוב לעצמו: כיוון שריחוק הערך הוא גדול כל כך – יכולים לשכב לישון ולא לעשות דבר, ולהמתין עד שהקב"ה ימשיך את האור שמלמעלה!

ועל כך היא ההוראה: הן אמת שמתן-תורה הוא עניין נעלה ביותר, שהנבראים אינם יכולים להגיע אליו, אלא ניתן בדרך מתנה מלמעלה, אבל אף-על-פי-כן, אימתי נותנים מתנה זו – דווקא לאחר שישנה יגיעה ועבודה במדריגה השייכת לאדם, שזהו עניין "ושפטו את העם בכל עת", שהם המשפטים שלפני מתן-תורה, ואז נותנים מלמעלה את העניין דמתן-תורה, אור שלמעלה מהשתלשלות.

ועל-דרך זה בנוגע לעניין המשפטים שלאחרי מתן-תורה:

יכולים לחשוב, שכיוון שמתן-תורה הוא אור נעלה ביותר, הרי אין לו שייכות לעולם כלל. ועל כך באה ההוראה – שלאחרי הגילויים הנעלים ביותר, יש להוריד ולהמשיך אותם בפנימיות ב"משפטים", בטעם ודעת, בשכל דנפש האלוקית, ועד לשכל דנפש השכלית, ועל-ידו – לחרור ולהשפיע גם על הנפש הבהמית.

אלא שאף-על-פי-כן יש לזכור, שגם לאחר שממשיכים עניינים אלו בשכל, צריך להיות נרגש בהם שבעיקרם וביסודם הם עניינים שלמעלה מטעם ודעת. וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בכמה וכמה מאמרים¹², שיש לקיים גם את המשפטים בחיות של קבלת-עול כמו

הראשון וביום השני. אין אומרים 'אב הרחמים'¹⁴. כשהיה הרבי ש"ן, נטל בעצמו את הספר-תורה ואמר 'הללו'¹⁵. התועדות בבית-הכנסת¹⁶. מנחה: אין אומרים 'צדקתך'¹⁷.

יום ראשון

ל' בשבט, א' דראש-חודש "משנכנס אדר מרבין בשמחה"¹⁸ – כולל גם שבת מברכים אדר, שבו מתחילה כבר ה'כניסה' דחודש אדר, ועד להמשכת הברכה בכל החודש¹⁹.

כמה דרגות בשמחה:

- א) עבדו את ה' בשמחה: שמחה זו היא מכוסה בעבודה וטפלה אליה. שהרי העיקר הוא העבודה, אלא שהעבודה צריכה להיות בשמחה.
- ב) מועדים לשמחה: ביום-טוב השמחה גלויה, והשמחה עצמה היא מצווה ודבר עיקרי. אבל מכל-מקום השמחה היא שמחת החג – בעניין של מצווה²⁰.
- ג) משנכנס אדר מרבין בשמחה: שמחה זו

קריאת התורה¹⁸: בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע – משפטים, לאחר-מכן מניחים את הספר השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד הקריאה בו)¹⁹ ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר פרשת 'שקלים' – מתחילת פרשת כ"תישא עד 'לכפר על נפשותיכם' (שמות ל, יא-טז). הגבהה וגלילה.

אם יש רק ספר-תורה אחד אזי לאחר חצי קדיש אין מגביהים אלא גוללים לפרשת שקלים. ומגביהים וגוללים לאחר גמר כל הקריאות, דהיינו לאחר מפטיר.

הפטרה: "ויכרות יהודע... לכוהנים יהיו" (מלכים-ב יא, יז-יז), ומוסיפים פסוק ראשון ואחרון של הפטרת 'מחר חודש' (שמואל-א כ"ח. מב)¹².

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת, קורא אחריה הפטרת פרשת שקלים 'ויכרות יהודע', ואם נזכר אחר הברכות – קורא אותה בלא ברכה¹³.

המולד (היה): ליל שבת-קודש, בשעה 8:07 ו-10 חלקים.

מברכים החודש: ראש חודש אדר ביום

15) הרה"ח ר' שמעון שיי יעקובוביץ תלה על הקיר בביהמ"ד חב"ד בירושלים ת"ו ליקוט של כמה ממנהיגיו (לפני עריכת ספר-המנהיגים. נדפסו בשלימותם ביהתקשרות גיליון רי"ב), ומזה (אות טז): "הכנסתה [של הסי"ת] לארה"ק עי"י המגביהה, המחזיקה אזי כפי שראה שהקפידו בשעתו בישיבה אצל הרה"ג הרה"ח רח"ש ברוק ע"ה. אולם הרבי, בהגיהו את הרשימה האמורה, מחק את כל המנהג וציין לפניו "!"

16) בסידור כתוב: "ואומר השי"ן: 'הללו' וי' מ"ש בס' כל-בו – הובא בא"ר רפ"ד, וכד הבח"חיים שם,מד, אבל לא בשו"ע רבנו שם – שיהללו שייך לבעל-השחירות). ומאחר שהרבי עצמו נוהר בזה (בדבר שנהג כדי 'להוציא את הרבים"), וגם שלל בהנהגתו את הנהג כני"ל, צ"ע מדוע אין אנשי נוהרין בזה.

17) היום-יוס, ל' ניסן, לוח כולל-חב"ד.

18) תענית ט"א.

19) ספר-השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 303 הערה 112. ספר-השיחות תשי"ג ח"א עמ' 309 סוף סעיף יי.

20) ראה ספר-המנהיגים עמ' 38, ושי"ן.

6) ראה רמב"ן ואתחנן ו,כ. הנסמך בתו"מ סה"מ תמוז ס"ע יג.

7) עירובין ק, סע"ב.

8) שמור"ר פ"ב, ג.

9) תהילים קטו, טז.

10) ראה שיחת ש"פ משפטים, מבה"ח אד"ר תשי"ז ס"ח (תו"מ ח"ט עמ' 85). ושי"ן.

11) ראה תניא אגה"ק ס"ב. ובכ"מ.

12) ד"ה למען דעת תר"צ פ"ה (סה"מ קונטרסים ח"א פד, א). ד"ה הוי' לי בעוזי תרצ"א (תרפ"ז)

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת פרשת משפטים – פרשת שקלים¹

כ"ט בשבט, מברכים החודש וערב-ראש-חודש אדר

השכם בכוקר² – אמירת תהילים בציבור.³ אחר-כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה.⁴

[מנהגי שבת-מברכים פורטו לאחרונה בגליונות: תפג, תצה].

רצוי לגלול את ספר-התורה השני לפרשת שקלים לפני תפילת שחרית, כדי למנוע 'טירחא דציבורא'⁵.

פותחים את הארון⁶, ומוציאים⁷ שני ספרי-תורה.⁸ לאחר שמגיעים לבימה, ניתן למסור גם לקטן להחזיק ספר⁹.

1) בתוך מנהגי שבת זו – כמנהג זה כמה שנים – ניסינו לרכז דיני ומנהגי הוצאת והכנסת ספר-תורה, קריאת התורה וכו'. ואייה בעתיד נשלים זאת.

2) בשיחת ש"פ קורח, מברכים-החודש תמוז היתשמי"א סי"א (שיחות-קדש תשמ"א ח"ג עמ' 760), מזכיר הרבי 'טענות' שיש לאנשים שונים אודות תקנות כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ בקשר לשבת מברכים: "לשם מה עליו למעט משנתו, ולהתעורר שעה או שעה וחצי (כמה שנמשך זמן אמירת תהילים שלו) מוקדם יותר [מבכל שבת]!".

3) הפסוקים הנדפסים לאומרים לפני ואחרי התהילים, אין מנהגנו לאומרים, ובפרט לפני התהילים שלאחרי התפילה (ראה מענה הרבי בנדון ומשמעותו, 'התקשרות' גיליון נפד עמ' 17). לפני יהיה רצון, הרבי לא נהג לאומרו אחר כל ספר, אך י"א שאמר פ"א בסופו (כמו שהציע לחולה, שיאמר "את כל התהילים... בלי הפסק, היינו גם בלא אמירת 'יהי רצון' כי"א אחרי כל הספרי" – אג"ק ח"ה עמ' קפא), כמובן בשינויים המתחייבים.

4) ספר-המנהגים עמ' 30.
5) לוח דבר-בעתו.

6) בדרישה סיי תרנ"א כי שיש לפתוח את ארתי"ק משמאל לימין, ובסי' קכח ס"ק יג כתב שאין קפי"א בזה. אולם מנהגנו להקפיד לפתוח מימין לשמאל [ברשימת כ"ק אדמו"ר מהור"ש"ב נ"ע, מהשנים הראשונות לנשיאותו: "בבית-הכנסת שלנו, הדראטין [=חוטי-הברזל] שעליהם הפרוכת והכפורת [הכוונה כנראה לפרוכת הקטנה התלויה מעל הפרוכת*] תלויה, הדראטין שעליו תלוי הפרוכת נפתח לצד דרום [=ימנית], והבי שעליו תלוי הכפורת נפתח לצד צפון [=שמאלה], ומס [תמא] כ"ה [=כן הוא] בכל הבכ"י [=הבתי-כנסת], ומנהגו של ישראל תורה הוא" עכ"ל].

וראה 'התקשרות' גיליון רדע עמ' 18.
7) בסי' ל"באוי"ט וח"ל"ה עמ' 27, כתב: להוצאת ספר-תורה היה עולה תמיד אדמו"ר [מהור"י"צ] ז"ל. אף פעם לא היה מכניס הספר-תורה להיכל, רק הוצאה לבד, ע"כ.

"בביהכ"נ של כ"ק אדמו"ר ראיתי איש אחד שמשתדל תמיד להוצאת ס"ת בכל מניין ומניין, והבחנתי שאף פעם לא היה מכניס, ושאלתי: הרי כולם נוהגים שהמוציא הוא המכניס! וענה לי, שכשהיה ביחודותי אצל הרבי, אמר לו הרבי (באיוה עניין) להשתדל להוצאת ס"ת, והוסיף ואמר לו שאין זה נוגע להכנסה" (שם). וראה בעניין זה בקצות השולחן סי' כה בבד"ש ס"ק סג, ובסי' מנהג ישראל תורה ס"ס קלד ושי"י. מהמספיע הרה"ח ר' שלמה חיים קסלמן ע"ה שמעת, שהקפדה להכניס ג"כ, היא מנהג 'בעלי-בתי' שחוששים שתהיה להם בחשבון 'הוצאה' ללא 'הכנסה'...

8) בדבר אופן אחיזת הספר-תורה בהוצאה והכנסה וכו' – הנה הרבי החזיקו תמיד (גם בהקפות) כשהכתב כלפי חוץ (ואילו גיסו הרה"ח הרשי"ג ע"ה החזיקו תמיד להיפך, וי"א שכך היה מנהג חבי"ד בדורות שעברו, אלא שהנשיאים נהגו אחרת, וע"ע). ובסי' מנהג ישראל תורה ס"י קלד ס"ק ה מביא מהיעב"ץ וכו' שפני הס"ת צ"ל כלפי העם.

כמדומה שנהגו (עכ"פ בין א"ש והאשכנזים) לסגור את ארתי"ק לנמוי לפני אמירת 'שמעי' (ובחול גדלו), וכן (בכל הקהילות) בהחזרת הס"ת לפני אמירת קדיש, ולפני-כן לפותחו בהחזרת הס"ת עם אמירת 'יהללו'.

הרבי נהג לומר 'שמעי', יחד אלוקיני, 'גדלו' (כולו), שלא כמנהג הנפוץ בקהילות האשכנזים לומר 'גדלו לה' אתי' לביוון ארתי"ק ויגורוממה שמו יחדיו לכיוון הקהל) ויהללו, בהגבהת הס"ת מעט (מס' סופרים פ"ד הי"א,

¹ י"א מקור לזה מירמית-העזים שנכפלה 'על המסך שבמזרח כנגד הפתח [במשכן], דומה לולה צנועה המוסכה בצעיף על פניה' (שמות כו, ו ט' ופירוש"ו).

החוקים, כיוון שבאמת גם המשפטים הם עניינים שלמעלה מהשתלשלות, אלא, שכיוון שהתכלית היא המשכת המקיף בפנימי, נמשכים הם גם בטעם ודעת, אבל בעיקרם הם למעלה מטעם ודעת.

האבות הגיעו רק עד שורש הנבראים, ואילו במתן-תורה

נעשה החיבור ד"ארץ" ו"שמים", על-ידי המשכת בחינה

שלמעלה משניהם

וזהו דיוק הלשון "ואלה מוסיף על הראשונים": המשפטים אינם עניין נפרד ח"ו, אלא הם הוספה ובהמשך לעשרת-הדברות, ולכן גם בהם צריך להיות נרגש העניין דמתן-תורה שלמעלה מהשתלשלות.

ד. האמור לעיל שכל העניינים הנעלים תכליתם היא שיומשכו ב"משפטים", בעניינים של טעם ודעת, ועד לעניינים תחתונים ביותר – מבואר גם במדרש על הפסוק "ואלה המשפטים גו'", וזה לשונו¹⁵:

"זהו שאמר הכתוב" מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה... אם משים אדם עצמו כתרומה הזו שמושלת בזווית הבית ואומר מה לי בטורח הצבור, מה לי בדיניהם, מה לי לשמוע קולם, שלום עליך נפשי, הרי זה מחריב את העולם, הווי ואיש תרומות יהרסנה".

כלומר: כאשר ההנהגה היא באופן של תרומה, שמונחת בקרן זווית, להיותה "קודש", ולכן יראה היא להתערב בחולין כדי שלא תטמא ח"ו, וכמו כן עומד הוא בקרן זווית

הנעלים ביותר למטה דווקא ובפנימיות דווקא. וזהו הטעם שמצינו בהנהגת רבותינו נשיאינו, ובפרט כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהיו שולחים שלוחים שיפעלו גם עם אנשים פשוטים ובעניינים נמוכים – שעניין זה הוא טובה לא רק עבור הזולת, אלא גם עבור השלוחים עצמם¹⁶ – כיוון שהכוונה היא להמשיך את העניינים הנעלים למטה דווקא.

וזהו גם תוכן העניין ד"ואלה מוסיף על הראשונים" – שכדי שיהיו ה"ראשונים" כדבעי, צריכה להיות ההוספה ד"משפטים", שהוא עניין ההמשכה למטה, ולא עוד אלא שהוספה זו היא הנותנת קיום בה"ראשונים", ואילו כאשר חסרה ההוספה ד"משפטים", אזי נחסר גם בה"ראשונים", כי, כל העניינים שנותנים מלמעלה הם רק בשביל התכלית דיירה בתחתונים, ולכן, כאשר חסרה התכלית דיירה בתחתונים, אזי אפשר שיחסר גם בשאר העניינים.

וזהו גם המשך דברי המדרש שם: "מעשה ברבי אסי כשהיה מסתלק מן העולם נכנס בן אחותו אצלו, מצאו בוכה, אמר לו, רבי מפני

15) ישעיה סה,ה ובפרש"י.

פ"ג (שם קפ, סע"א. תרפ"ו עמ' רג). סה"מ אדיש עמ' 46. ועוד.

16) ראה גם תו"מ חכ"ה עמ' 46 (נמצא ברפוס). וש"נ.

13) תנחומא פרשתנו ב. וראה גם שמ"ר פ"ל, יג. 14) משלי כ"ד.

מה אתה בוכה, יש תורה שלא למדת ולימדת? הרי תלמידך יושבים לפניך! יש גמילות חסדים שלא עשית? ועל כל מידות שהיו בך היית מתרחק מן הדינים ולא נתת רשות על עצמך להתמנות על צרכי ציבור! (והיינו שאמר לו עניין זה בתור שבת). אמר לו, בני, עליה אני בוכה, שמא אתן דין וחשבון על שהייתי יכול לעשות דיניהם של ישראל, הווי ואיש תרומות יהרסנה".

והיינו, שאין די בלימוד התורה והעסק בגמ"ח כאיש פרטי, אלא יש צורך בהתעסקות בטובת הזולת בתור פרנס ציבור, היינו, שמוסר עצמו לגמרי כדי לפעול עם הזולת.

ועל זה נאמר, "מלך במשפט יעמיד ארץ", היינו, שהעוסק בצרכי ציבור הוא המעמיד ומקיים את הארץ; מה שאין-כן כאשר הנהגתו היא באופן ד"איש תרומות", "כתרומה הו שמושלכת בוויית הבית", הרי אף שעוסק בגמ"ח בתור איש פרטי, מכל-מקום "יהרסנה", כי על-ידי זה חסרים בהעולם כמה עניינים, וכיוון שהיה ביכולתו לתקנם ולא תיקנם, נחשב לו כאילו הרס אותם.

ד. אמנם, היצר הרע הוא ערמומי ("א קלוגינקער"), ולכן בא וטוען, שאמנם כל האמור אמת הוא, אבל לא אליו הכוונה (ניט אים מיינט מען דאס)... לכל אחד יש עניינו הפרטי, והעניין הפרטי שלו הוא להיות "איש תרומות", והראיה לדבר – שאין לו חוש בהפעולה עם הזולת!...

והיצר הרע אינו מסתפק בכך – ביודעו שהאדם יכול לענות לו שהרגשתו שאין לו חוש כו' היא מצד "השוחד יעוור"¹⁷, שהאדם הוא משוחד בנוגע לעצמו ולכן באפשרותו לרמות את עצמו – ולכן עולה בדעתו של היצר הרע

"המצאה" נוספת, וטוען, שגם כשמתדבר עם אנשים אחרים שאין להם פניות לגביו, טוענים גם הם שאין לו חוש בפעולה עם הזולת... וכאמור, אמת הדבר שהעבודה ד"מלך במשפט" היא נעלית ביותר, אבל הוא – אין לו חוש בכך, ולא זהו עניינו, ומביאים כמה וכמה ראיות שאם יעסוק בעניינים נעלים יצליח, ולכן – טוענים הם – אינו צריך לעסוק בעניין המשפטיים.

והמענה לזה:

לכל לראש – אין זו עדיין ראייה שזוהי טענה צודקת; ייתכן שכל הטענות הן מתחבולות היצר, ולאמיתו של דבר יש לו שייכות לעניין המשפטיים.

ויתירה מזו: אפילו לו יהי כדבריו, הנה כאשר אומרים לו שעליו לעסוק בעניין זה, הרי זו ראייה מוכחת שעבודה זו שייכת לשורש נשמתו.

אלא מאי, מצד כל העניינים נראה הדבר באופן אחר – הרי הכל יודעים שישנו עניין הגלגולים, ואם-כן, גם אם מצד מצבו בגלגול זה אינו צריך לעסוק בעניין זה, הרי אינו יכול לדעת עניין ומצב נשמתו מצד הגלגול הקודם. ולהעיר, שגם עניין זה מרומם בפסוק "ואלה המשפטים גו", שהרי עניין הגלגולים מבואר בוהר¹⁸ על פסוק זה.

ו. דוגמה לדבר מצינו בספר מעשה-אורג על מסכת פאה¹⁹, שמבאר דיוק הלשון "דין אמת לאמיתו"²⁰ – דלכאורה מהו החילוק בין "אמת" סתם ל"אמת לאמיתו" – על-פי מעשה ידוע מהבעש"ט²¹:

מעשה באדם שהפקיד ממון אצל חבירו, ומת הנפקד. כשבא המפקיד אל היורשים ותבע את פקדונו, טענו היורשים "שלא פקדנו אבא"²²,

(17) משנה פאה שם.

(21) ראה גם ס' בעש"ט עה"ת ריש פרשתנו, ובהערות שם.

(22) לשון חז"ל – ב"מ כ, סע"ב. וש"נ.

(17) פרשתנו כג.

(18) ח"ב צד, א ואילך.

(19) בסופה.

הגביר הגדול שהרבי האמצעי 'אפה' לו את הלב

אבי סיפר לי שבעיר שקלוב התגורר גביר גדול שהיה נדיב ובעל צדקה ושמו ר' משה מענק'ס. הוא היה מהמתונים, לא חסיד ולא מתנגד, אבל היה נכבד בעיני עצמו. ואכן, היו לו ר' משה מענק'ס, סיבות טובות מאוד להיות מרוצה מעצמו – הוא היה בעל מעשים טובים, קיים מצוות צדקה וגמילות חסדים בהידור שבהידור והיה מכובד בעיני הבריות. משנה לשנה גדל עושרו, ובר בכד התרחבו גם פעולותיו הטובות בצדקה וגמילות חסדים בגלוי ובסתר, וכבודו עלה וגדל בעיני הבריות מיום ליום.

בכל ענייני הצדקה וגמילות חסדים, בענייני הכלל או הפרט שבשקלוב וסביבותיה, היה ר' משה מענק'ס הראשון. מעולם לא כעס ולא קצף, גם כשנתבקש לתרום כמה פעמים לאותה מטרה. בנוסף לכך, היה מקבל פני תלמידי-חכמים בהדרת כבוד. כאשר היה מגיע תלמיד-חכם לעיר, היה ר' משה מענק'ס מגיע אליו ומברך אותו בברכת "שלום עליכם".

ואולם, בד בכד, עלתה וגאתה גסות-רוחו של ר' משה מענק'ס מיום ליום. הדבר לא התבטא בבקשה שהזולת ידבר בשבחו ועניק לו כבוד – הייתה זו גסות-רוח פנימית, בלי אומר ודברים, ועל כל תנועה שלו היה ניכר כי הוא נכבד וחשוב בעיני עצמו.

אמרו עליו על ר' משה מענק'ס שעשירותו הגיעה במציאה, וכי מצא אוצר שארזונו טמן אותו בעת מלחמת רוסייה-צרפת, שכן מיד עם תום המלחמה נתעשר בעושר מופלג וקנה כמה בתים שאותם השכיר למטרת מגורים. אך האמת היתה שהוא היה אמיד כבר מנעוריו. גם אביו, ר' מנחם, שעסק בחכירת שדות, היה אדם אמיד. הוא היה חוכר כמה אחוזות של שדות, גנים ונהרות מאת ארוני האחוות, ואחרי מות אביו ירש בנו-יחידו, ר' משה, את כל עסקי החכירה הללו ואף הוסיף עליהם עסקים משלו וכך נתעשר. הוא התגורר באחת האחוזות הסמוכות לשקלוב ולאחר המלחמה עבר לגור בשקלוב והתחיל לפזר כספי צדקה לרוב.

בפעם הראשונה שהגיע כ"ק אדמו"ר האמצעי לבקר בשקלוב, לאחר שהגיע להתיישב בליובאוויטש, בא אליו ר' משה מענק'ס לברכו בברכת "שלום עליכם", וכאשר יצא מאת פניו, אמר: "תלמיד-חכם זה 'אפה' לי את הלב". כשבויעים התעכב אדמו"ר האמצעי בשקלוב ובמהלכם ביקר ר' משה מענק'ס אצלו פעמים אחדות. לאחר שהרבי נסע משקלוב, ניכר כי שינוי גדול התחולל בר' משה מענק'ס. הוא לא הפך להיות חסיד, אבל גסות-רוחו פקעה, והדבר היה לפלא.

כשסיפר זאת החסיד ר' פנחס רייזעס, מתוך התפעלות רבה, לפני הרה"צ ר' לייב, אחיו של כ"ק אדמו"ר הזקן, ולפני כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק" (שהיה אז צעיר לימים), הגיב ה'צמח צדק: "ממה ההתפעלות? אמרו חז"ל 'אמר מלכא – עקר טורא'. צדיקים רומים לבוראן, כשם שריבורו של הקב"ה עושה מעשה, כך ריבורן של צדיקים עושה רושם כמו מעשה, ואמר מלכא – עקר טורא: הצדיק בריבורו, עוקר את גסות-הרוח".

(אגרות קודש אדמו"ר הריי"צ חלק ד עמ' קפב)

פרשת משפטים

ואלה המשפטים (כא,א)

ואלה המשפטים: ... מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני (רש"י)

גם את המצוות המכוננות "משפטים" – אלה שהשכל האנושי מחייבן – עלינו לקיימן אך ורק מפני שניתנו לנו מה' בסני, ולא מחמת ההיגיון והשכל שבהן. זה גם מה שכותב רש"י: "ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מוצח, לומר לך שתשים סנהדרין אצל המקדש". והיינו, יש לבסס את הצדק והיושר (דינין) "אצל המקדש" – על קדושת התורה וציווי הבורא, ולא על השכל האנושי.

(לקוטי שיחות כרך ג עמ' 899)

כי תקנה עבד עברי (כא,ב)

למה פתחה התורה את פרשת משפטים בדיני עבד עברי – איש ישראל שמכרוהו בית דין בגניבתו – והלא זה דבר בלתי-רגיל? מבואר בתורת החסידות ש"משפטים" הוא מלשון הליכה, וכפירוש התרגום על הפסוק (בראשית ז') "כמשפט הראשון", "כהלכתא קדמיתא". ההליכה הראשונה של יהודי צריכה להיות – ההכרה שהוא "עבד עברי", עבדו של מלך-מלכי-המלכים הקב"ה.

(משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו)

* * *

מדוע נבחר דינו של עבד עברי להיות הציווי הראשון בתורה לאחר מתן-תורה בהר סיני? הסיבה שרוצעים את אוננו של עבד עברי לאחר שעבד שש שנים היא, כפירוש רש"י (פסוק ו'), "אוזן זו ששמעה על הר סיני כי לי בני ישראל עבדים" (או: "אוזן זו ששמעה על הר סיני לא תגנוב") – תירצע.

נמצא שבעבד העברי ניכר (אפילו בגופו הגשמי) הקשר שלו עם מעמד הר-סיני. לכן פתחה התורה בדיני עבד עברי.

(לקוטי שיחות כרך טז עמ' 256)

* * *

עבד כנעני – מסמל אדם שהוא בעל נטייה לתאוות העולם, אלא שכופה את עצמו בקבלת-עול ואינו נכנע לה. מצד אחד הוא עבד (לה'), אך מצד שני הוא נקרא עבד כנעני, כי נפשו הבהמית בתוקפה.

עבד עברי – מסמל אדם שהגיע למצב שמידות נפשו האלוקית (אהבת ה' ויראתו) משפיעות על נפשו הבהמית ומעוררות בה רצון ותשוקה לאלוקות (ובכל זאת הוא עדיין נקרא "עבד", מכיוון שנפשו הבהמית טרם נהפכה לגמרי והוא זקוק עדיין ל"עבודת עבד" כדי להשפיע עליה). לכן פתחה התורה בדיני עבד עברי: הכוונה והמטרה של מתן-תורה היא להאיר את עולם הזה התחתון באור התורה. דבר זה בא לידי ביטוי בצורה בולטת בדין עבד עברי, המסמל את השפעת הנפש האלוקית על הנפש הבהמית.

(לקוטי שיחות כרך טז עמ' 256-257)

דהיינו שאביהם לא אמר להם דבר על הפיקדון, ונשבעו על כך. ומכיוון שלא היו עדים למעשה, פטרם בית-דין כדין התורה²³. אמנם, הכל ידעו שהאמת היא כדברי המפקיד, כי המפקיד היה ידוע כאיש אמת, וכן

לא די בלימוד התורה והעסק בגמ"ח כאיש פרטי, אלא יש צורך בהתעסקות בטובת הוולת בתור פרנס ציבור, היינו, שמוסר עצמו לגמרי כדי לפעול עם הוולת

היה ידוע שלא היה להנפקד סכום כה גדול. כאו אפוא אל הבעש"ט ושאלוהו: כיוון שהדין פסק כדין התורה, שהיא תורת אמת, ובפרט ש"אלוקים ניצב בעדת א-ל"²⁴, דהיינו שהקב"ה עצמו פוסק פסק-דין זה²⁵, הרי זה בוודאי פסק-דין אמת; אבל איך מתאים הדבר עם המציאות?!... והשיב להם הבעש"ט: בגלגול הקודם היה המפקיד חייב סכום זה להנפקד או ליורשי הנפקד. ונמצא שהבית-דין פסק דין אמת, שהרי כן הוא האמת, שממון זה שייך ליורשי הנפקד.

ובזה מבאר דיוק הלשון "דין אמת לאמיתו"

להיות מציאות שהאדם יודע בעצמו בוודאות, מבלי לרמות את עצמו, שאינו חייב ממון לחבירו, ואף-על-פי-כן האמת לאמיתו היא שהוא חייב לו – כמו כן יכול להיות כן ברוחניות העניינים, שבאמת לאמיתו, מצד הגלגול הקודם, או מצד סיבות אחרות הקשורות עם שורש נשמתם, חייב הוא לזולתו חוב ברוחניות, ולכן שולחים אותו לשלם חוב זה.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת משפטים, מברכים החודש אדר ראשון ה'תשי"ט – בלתי מוגה)

(23) ראה רמב"ם הל' שאלה ופקדון פ"ו ה"ד. (24) תהילים פב,א. (25) ראה סנהדרין ז, סע"א. ושו"ע חו"מ סרצ"ו.

"משפטים" בתכלית השלימות, בזמן הגאולה

הגאולה שייכת במיוחד לַחֹדֶשׁ אָדָר

ויהי-רצון שכל אחד ואחד ינצל את המשכת הברכה והנתינת-כוח מחודש שבט על כל ענייני העבודה דחודש אדר... וכאשר העבודה נעשית מתוך תענוג – אזי נפעלת תוספת הצלחה בכל ענייני העבודה, כפי שרואים במוחש. ועד שזוכים להצלחה בקירוב וזירוז הגאולה – השייכת במיוחד לחודש אדר, כמובן מדברי רש"י בעניין "משנכנס אדר מרבין בשמחה" (תענית כט,א) – "ימי ניסים היו לישראל, פורים ופסח" [כפי שדובר כבר בארוכה אודות ביאור דברי רש"י (לקוטי-שיחות כרך ט"ז עמ' 344 ואילך)], והרי פסח עניינו – גאולה. ובפשטות – שבקרב ממש זוכים לגאולה האמתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, שאז יהיה העניין ד"משפטים" בתכלית השלימות – על-ידי הסנהדרין שיחזרו להיות "אצל המזבח", מכיוון שיקויים הייעוד, "ואשיבה שופטך כבראשונה". וכל זה – מתוך שמחה וטוב לבב, ומתוך עונג.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת משפטים, מברכים החודש אדר ראשון היתשמי"ג; יתורת-מנחם – התוועדות היתשמי"ג כרך ב עמ' 979-980 – בלתי מוגה)

מבקשים "חֶקֶן" בניין בית-המקדש לַאָחֵר שִׁירָד "בְּנוֹי וּמְשׁוֹכְלָלִי"

בהפטרה דפרשת שקלים מסופר בארוכה אודות הציווי של יהואש אל הכהנים לדאוג עבור ברך הבית.

והנה, כאשר נמצאים בזמן הגלות (לאחרי חורבן בית ראשון ובית שני) ואמרים (או שומעים) בהפטרה אודות העניין ד"ברך הבית" – מובן בפשטות שעכשיו (בעת קריאת ההפטרה) הכוונה בזה היא (לא רק לבית ראשון או בית שני, אלא גם ו)בעיקר – לבית-המקדש השלישי, "מקדש אדני-כוננו יריד", שייבנה בגאולה העתידה.

ואף-על-פי שבית-המקדש השלישי "בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבא מן השמים, שנאמר מקדש אדני-כוננו יריד" (רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א), ואם כן, מה שייך "ברך הבית" במקדש שהוא מעשה ידיו של הקב"ה – הרי מכיוון שגם בגאולה העתידה יהיה עניין של עליות מדרגה לדרגה, "מעלין בקודש", "ילכו מחיל אל חיל", וכמבואר באגרת-הקודש (סכ"ו) שלעתיד לבוא (כאשר "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ") יהיה עניין העלייה בקדושה גופא, כלומר, תשכלית השלימות בעניין העליות מדרגה לדרגה (בקדושה גופא) יהיה בגאולה העתידה דווקא... לכל לראש מבקשים בני ישראל שהקב"ה יוריד ויגלה את מקדש העתיד שהוא כבר "בנוי ומשוכלל" ומוכן לירד ולהתגלות למטה. ולאחרי שזוכים לראות בגלוי ובפועל את בית-המקדש השלישי, אזי מבקשים בני ישראל דבר נוסף – שיהיה להם חלק בבניין בית-המקדש השלישי (כדי שזה לא יהיה באופן ד"נהאם דכיסופא" בלבד), ובקשתם זו מתמלאת על-ידי כללות העניין ד"ברך הבית".

... ובפשטות – שזוכים בקרב ממש לגאולה האמתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, ש"יבנה מקדש במקומו" – בהתאם לקריאה בפרשת תרומה (שהולכים לקרוא בתפילת מנחה): "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת משפטים, מברכים החודש וערב ראש-חודש אדר היתשמי"ג – יתורת-מנחם – התוועדות היתשמי"ג כרך ב עמ' 979-980 – בלתי מוגה)

הרבי מפגיש מהדיר עם מוציאים-לאור

כשהמדפיסים 'שולזינגער' התכוננו להדפיס את התלמוד-ירושלמי, שיגר הרבי להרב ראובן מרגליות (ו') במרחשוון תשכ"ו – אגרות-קודש כרך כד עמ' טו) איגרת:

ימים אלו נוסע לביקור בארץ-הקודש תי"ו אחד מהמדפיסים המפורסמים, האחים שולזינגר שי, שזכו והצלחו להוציא-לאור תורת ראשונים ואחרונים בהדר ויופי חיצוני וגם פנימי, מתחיל מחמישה חומשי תורה, שיש בבלי וכו' וכו'. הם הן גם המדפיסים שהוציאו לאור ספר לקוטי-תורה לאדמו"ר הזקן נוסף על כמה ספרי חסידות שהדפסו עלידם.

וכיוון שרכש ליבם דבר טוב להוציא לאור ש"ס ירושלמי ביחד עם ש"ס בבלי עם כל פירושיהם וכו' הצעתי להנייל לבקר את כבוד-תורתו ולקבל חוות-דעתו אודות תוכנית הוצאת הש"ס וש"ס (חגיגה יו"ד עמוד א) ביחד, והרי זה עניין הנוגע לרבים ולזכות הרבים...

חכמה מפוארה בכלי מפואר

רק ימים אלו נתקבל ספר המשניות צילום אמטורדם תכ"ד, והנני מודה לו על שימת לבבו לשולחו לי, וגם בעד הקורת רוח שגרם לי בראותי שעושים מזכרת ונחת רוח לנשמה. ובפרט שנעשה בהידור. שאם בכל הזמנים הוראת התורה – התנאה לפנינו במצוות, ספר תורה נאה כולו, על-אחת-כמה-יכמה בתקופתנו דרגילים לדרוש שיהיה הכלי מפואר ועל-ידי זה באים להנמצא בתוכו, חכמה מפוארה.

(מתוך איגרת משנת תש"ל – אגרות-קודש כרך כו עמ' רלז-רלח).

להתאים הספרים לתקופה

על חיבורי הלכה בסגנון השווה לכל נפש שמע הרה"ג זאב-דוב שיח' סלונים, רב מרכז ירושלים, מן הרבי ב'יחידות' (הובא ב'היכל מנחם' כרך א עמ' רכו):

בעידן תקופתנו, יש נחיצות מיוחדת וצורך

השעה, לעריכת ספרים וחיבורים תורניים, בייחוד בענייני הלכה, שיהיו שווים לכל נפש, כלומר שיוכלו לעיין בהם גם אנשי הלכה ובני תורה, וגם המוני העם שומרי תורה ומצוות – שואלי דין כדת מה לעשות.

הרבי מסכים, מציע ומזרז

הרבנים תלמידי ישיבת תומכי-תמימים בפולין, שנמנו על תלמידיו של הגאון הרב החסיד רבי יהודה עבער הי"ד, כתבו כן ב'פתח דבר' של הספר 'שערי יהודה' (שהופיע בהוצאת קה"ת ב"ר כסלו תשי"ט):

"הננו להעיר אשר הוד כ"ק אדמו"ר שליט"א עורר הרבה ודרש להוציא לאור השיעורים האלו, והשם של הספר 'שערי יהודה' הוא בהסכמת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

"כ"ק אדמו"ר שליט"א הציע להציג התמונה שלו בהספר וכן פאקסימיליא מכתב-ידו שהננו נותנים בהכרך הזה".

כ"ק אדמו"ר כתב בעצמו (ונדפס ב'שערי יהודה' שם עמ' 10): "בטח תהיה ההדפסה והכריכה בזריות, ויהי-רצון שתהיה אחר-כך ההפצה בהצלחה. ואפריון... נמטיה לכל אלו שהשתדלו וישתדלו בעתיד בכל השייך להנ"ל".

כל פרסום בענייני יהדות - רצוי!

ולסיום נחתום בדברים שחזרו על עצמם בסגנון כזה או אחר, פעמים אין-ספור בדברי הרבי ובמכתביו:

"כל פירסום בדפוס בענייני יהדות והפצת יהדות – כדאי להדפיסו" (היכל מנחם' כרך ג עמ' רלז – מ'יחידות' בשנת תשל"ו). זאת, כמובן, בהגבלות המתאימות (השגת-גבול, פריצת-גדר וכיו"ב) שגם עליהן הזהיר הרבי פעמים רבות מספור.

אחד (או יתדבר אתו גם לפני התרגום), שאפשר לסמוך עליו בהנ"ל שיוציאו דבר מתוקן (שם עמי קה).

שגיאות מי יבין

לא פחות מכך הדגיש הרבי את הנחיצות בהגהה פשוטה מטעויות הדפוס. ו"חבל שלא הוסיף במראי-מקומות ובהגהה" (שם עמ' קו). בטעויות התלויות רובן ככולן באות ותיבה אחת, ולפעמים השמטת תיבות וכו', והנה מי שעסק פעם בהענקת מכתבים ובפרט כשנעשות בהחפזה... הרי גם במעתיק טוב – לכל הפחות 5 אחוז של השורות יש בהם טעויות אחרי העתקה הראשונה ומגיהים פעם שנייה ושלישית וכני"ל – זהו במעתיק היותר טוב.

כך מתבטא הרבי באיגרתו אודות מכתבי הגניזה החרסונית (מצוטטת ב'התמים', מהדורת אה"ק, עמ' 851). בהמשך לכך מעיד הרבי על עצמו:

לדאבוני ידוע לי זה עלידי שמגיה אני חלק חשוב של המאמרים וספרים הנדפסים עלידי הוצאתנו.

בא לתקן ונמצא מקלקל

באיגרת נוספת (שם עמ' 853) חוזר הרבי על דבריו ומפרט:

אין פלא על רובא דרובא של השגיאות שנפלו. ובמכל-שכן ממעתיק עתה מכתב-יד, שקודם ההגהה ישנו אחוז גדול של שגיאות, ובפרט אם מעתיק מכתב-יד מסולסל שאות אחת נמשכת לחברתה וכו', ובפרטי פרטיות אם המעתיק רוצה לפרש את הראשית-יבות וגם זה עושה בחיפזון, אשר עלידי זה נגדל לא רק מספר השגיאות אלא גם סוג השגיאות...

"הגהה נוספת, תמיד תועלת בה"

בשלהי חודש מנחם-אב תשמ"ח (היכל מנחם' כרך א עמ' קד) כותב הרבי בנוגע לספר-המצוות להרמב"ם במהדורה מקוצרת ובשפת האידיש, שיצאה-לאור על-ידי מוסד חינוך 'אוהלי תורה'. הספר נועד לעזור למורים

ולתלמידים והטופס הראשון הוגש לרבי (בטרם הספיקו לכרוכו כהוגן):

עפמי"ן [=על פי מה שנאמר] – אל תהי דן יחיד, ותשועה ברוב יועץ בטח נהג כן ובכל אופן – הגהה נוספת תמיד תועלת בה (ואם גדולה היא [=מלאכת ההגהה (והתיקונים?)] – מו"ל [=מוציאים לאור] קונטרס וכיוצא בזה). נהנתי בפרט על הוספת הע [=רה] להי כוי [=הארץ ומלוואה, בתחילת הספר, כהוראת הרבי בעניין זה].

במהדורה הבאה בטח יוסיף ציון כרטיס הס [=פר] בספריית הקונגרס – שתופס מקום אצל כוי"כ [=כמה וכמה].

הגהה שלא במקומה

בשיחת ליל א' דחג-הפסח תש"ד נאמר: "הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי בעת ששאל בילדותו ד' קושיות אצל אדמו"ר הזקן... אחרי אמירת ד' הקושיות אמר, שלפי הסדר שהתקין בעל ההגהה היה על גדול לשואלם, ואין זה אלא שהגדול עושה עצמו לקטן" (על עניין זה ציין הרבי: "ולכן נקבע הדין כך").

והעיר הרב שמואל-פסח בוגומילסקי אולי יש כאן טעות-הדפוס וצריך להיות "שהקטן עושה עצמו כגדול" (שהרי הגדול אינו שואל הקושיות והאדמו"ר האמצעי באומר דבריו אחרי ששאל הקושיות היה קטן בשנים).

הרבי שלל את התיקון וכתב (פורסם ב'הערות התמימים ואנ"ש מוריסטאון' גליון קעז עמ' ה): "לא נ"ל [=נראה לי] כלל".

הבלטת האחדות בתורה

המהדיר המפורסם הרב ראובן מרגליות שיגר לרבי את ספרו ניצוצי-אור, הארות והערות וכו'. הרבי איחל לו (אגרות-קודש כרך כד עמ' טו):

ויהי רצון אשר רבות בשנים ירבה חילו לאורייתא, ולזכות ולהצליח להוציא-לאור תורתו, ובפרט אשר חלק חשוב מהם הם מראי-מקומות וציונים ועיונים, המבליטים את האחדות אשר בתורתנו הקי תורה אחת...

סימנה של פרשת משפטים - "חי"!

ענייני התורה נעשים "חיי" של יהודי

ידוע פתגם רבינו הזקן (שנמסר, נתגלה ונתפרסם על-ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) שיצריכים לחיות עם הזמן, לחיות עם ענייני התורה השייכים לזמן זה, החל מפרשת השבוע, כלומר, שענייני התורה נעשים חיי של יהודי, "חיינו ואורך ימינו", עד לחיים גשמיים כפשוטם. ויש לומר, שבעניין זה יש רמז בפרשת השבוע, פרשת משפטים – להיותה הפרשה הי"ח (מהתחלת התורה), שסימנה "חי", לרמז שיהודי צריך "לחיות" עם "ואלה המשפטים", ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, היינו שצריכים לחיות עם העניין ד"סיני" – תורה.

לימוד תורה וקיום מצוות מתוך חיות ושמחה

ועוד עניין עיקרי בנוגע להוראה "לחיות" עם התורה – שצריך להיות באופן של שמחה: "חיות" – קשורה עם ומביאה שמחה. ולכן, כשיהודי חי עם התורה, היינו, שהתורה ("סיני") חוזרת כל מציאותו עד שנעשית החיות שלו – הרי, בדרך ממילא לומד תורה ומקיים מצוות (לא מתוך כפייה והכרח, בגלל שמישהו אחר מצווה עליו כן, אלא) מתוך חיות ושמחה, כיוון ש"הם חיינו ואורך ימינו".

ועל-פי זה תומתק גם שייכותה של ההוראה "לחיות" עם התורה (בפרשת משפטים) להזמן (בשנה זו) שבו קורין פרשה זו בתורה – שבת מברכים חודש אדר, שתוכנו ועניינו "החודש אשר נהפך גו' לשמחה.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת משפטים, מברכים-החודש וערב ראש-חודש אדר ראשון היתשמי"ט – יתורת-מנחם – התוועדות: היתשמי"ט כרך ב' עמודים 312,307)

הוספה בנתינת צדקה, בגשמיות וברוחניות

שבת פרשת שקלים ושבת מברכים אדר (שנקודתו היא פורים, קשור במיוחד עם צדקה, "משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים") – צריכים לעורר אצל כל אחד ואחד להוסיף בנתינת הצדקה, הן בגשמיות – בממון גשמי, ואכילה ושתייה גשמית, והן ברוחניות – על-ידי עצה טובה, לימוד תורה עם הוולת וכיוצא בזה.

ועוד וגם זה עיקר – בנוגע לצדקתו של הקב"ה, כולל בגילוי פנימיות התורה (האבן יקרה בכתר המלך, מלך-מלכי-המלכים הקב"ה) – על-ידי הוספה בלימוד פנימיות התורה, נוסף על הוספה בלימוד התורה בכלל, וכפי שנתגלתה בתורת החסידות ותורת חסידות חב"ד, באופן הבהנה והשגה, שזה נכנס בו בפנימיות, עד שזה מתאחד אצלו ביחד עם נגלה דתורה.

ונוסף על הלימוד בעצמו – גם לעורר אחרים ללמוד (או ללמוד בעצמו איתם) פנימיות התורה, תורת החסידות.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת משפטים, פרשת שקלים, מברכים החודש אדר היתשמי"א – יתורת-מנחם – התוועדות: היתשמי"א כרך ב עמ' 287 – תרגום מאידיש)

”הוצאה לאור”

הרבי תבע וזירז תלמידי-חכמים, מהדירים ומוציאים-לאור, להעלות על הכתב את חידושי-תורתם, להדפיס ולהפיץ כמה שיותר ספרים ביהדות □ בשואה הנוראה נספו תלמידי-חכמים רבים שאיתם ירדו לטימיון גם חיבוריהם התורניים – ועל הניצולים מוטל החוב להשלים את החלל הגדול שהותירו □ שלל הוראות והתבטאויות בעניין הדפסה והוצאה-לאור, לרגל גיליון החמש-מאות של 'התקשרות'

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

להמשיך במפעל זה. על כך הגיב הרבי ואמר: "לא רק להמשיך, אלא להוסיף עוד יותר".

מנה, מאתיים, ארבע-מאות...

גם מגדולי הפוסקים, כמו הגאון רבי מנשה קליין, גאב"ד בית שערים אונגוואר, ומחבר ספרי "משנה הלכות" תבע הרבי (שם עמ' 171): "מכיוון שיש לכם – בלי-עין-הרע – ריבוי ספרים, אין זו סיבה להסתפק בכך, שכבר יצאתם ידי-חובה (יותר מזה), אלא אדרבה – להוסיף באופן ד"כפליים לתושיה"...

זאת שלא כדעת הטוענים להסתפק בכך שכבר הדפיסו כו', שכן האמת היא להפך, כדברי חז"ל שטבע האדם הוא, ש"מי שיש לו מנה (אינו הולך לישון, אלא) רוצה מאתיים", ולאחר-מכן "רוצה ד' מאות" (לא רק עוד מנה), אלא כפליים לתושיה.

משקל-נגד ללעומת-זה

כמה נימוקים נתן הרבי במשך השנים לצורך בהדפסת ספרים תורניים וחידושי-תורה: (א) תלמוד תורה דרבים, ויגדיל תורה ויאדיר. (ב) דברי רבי יהודה החסיד במעלת כתיבת

טבע העולם – כפי שקבע הקדוש-ברוך-הוא בהבריא, לא מצד עניין של חטא וחסרון כו' – שדבר חדש יש לו חביבות מיוחדת ויתירה לגבי דבר ישן, ויתרה מזה – שחביבות דבר חדש היא על-פי תורה, ועל-דרך זה בנוגע להדפסת ספר חדש שעל-ידי זה ניתוסף בחביבות הלימוד.

וכל זה – אפילו בהוצאה חדשה של ספר שכבר נדפס פעם, ובפרט כשמוסיפים בו מראי-מקומות והערות, או חידושים נוספים. ועל-אחת-כמה זכמה כשמדפיסים ספר חדש ממש. ובמילא, יש להשתדל בעניין זה, וכל המרבה – הרי זה משובח.

דברים אלו נאמרו (תורת מנחם – מנחם ציון' כרך א עמ' 192) להרה"ג יצחק-חיים זעלטנרייך שליט"א גאב"ד טשאקווע, יושב-ראש מערכת קובץ הפוסקים חושן-משפט, כשבא לנחם את הרבי לאחר פטירת הרבנית הצדקנית מרת חיה-מושקא ע"ה בשנת תשמ"ח.

הרב זעלטנרייך הזכיר באותה ההזדמנות, כי כשביקר אצל הרבי עם אביו, עורר הרבי את אביו להדפיס את ספריו, ואמנם לאחר מכן זכה האב להדפיס חמישה חלקים של קובץ הפוסקים על חושן-משפט. בהקשר זה ביקש הרב זעלטנרייך – "יברכני הרבי שאוכל

אפשר ללמוד בספרים אלה. יש מצוות שיכולים לדחות למחר, מה-שאינ-כן לימוד התורה אי-אפשר לדחות למחר, שהרי בנוגע למחר ישנו חיוב מצד עצמו, ודיו שיפקיע את עצמו. וזוה מוכן גם בנוגע להדפסת דברי תורה שכאשר מדפיסים מחר, אי-אפשר ללמוד היום, וממילא, בהכרח לזרז העניין" – מדברי הרבי להאדמו"ר מסטריזוב (תורת-מנחם – מנחם-ציון' שם עמ' 132).

נימוק מעניין נוסף השמיע הרבי באותו מעמד, כשהנ"ל הזכיר כי לאחר שישלים את הדפסת ספרי אביו ידפיס גם את ספריו שלו עצמו. הרבי הזכיר את דברי הרמב"ם לגבי כתיבת ספר-תורה – "כותב לו ספר-תורה לעצמו יתר על הספר שהניחו לו אבותיו", שנוסף על דברי התורה "שהניחו לו אבותיו" של אותו תלמיד-חכם (מאן מלכי – רבנן) צריך לכתוב גם דברי תורה משל עצמו.

בנוגע לעיתוי טען הרבי: "אין צורך להמתין עד לאחר ההדפסה, אלא יכולים להדפיס שניהם באותו זמן". ובעניין הוריוות, הטעים הרבי עוד ואמר – "ובפרט שמחר בא כבר משיח צדקנו!".

הגהה משגיאות בתוכן ומטעויות דפוס

כמי שעמד בראש ההוצאה-לאור קה"ת הנחה הרבי את הממונים על ההדפסה הנחיות רבות בענייני ההוצאה-לאור. כמרכזן יעץ והדריך לשואליו מחוגים מגוונים בעניינים אלה. הנה מקצת מההוראות:

כך כתב הרבי בהזדמנות (צוטט במדור זה בגיליון קכו עמ' 12):

בצירוף מראי מקומות, בכל הזריזות וכי' שלא על-חשבון היופי הפנימי וחיצוני, כמובן).

"שיגיהו כדבעי" – חזרה על עצמה הוראת הרבי (ראה לדוגמא 'היכל מנחם' כרך א עמ' פה);

טרם יובא התרגום לדפוס, יגיע אותו עוד למדן

חידושי-תורה, והתבטאויות חריפות על מי שאינו עושה כן.

ג) משקל-נגד לספרות היוצאת-לאור בצד דלעומת-זה, שכן בדורנו נדפס מדי יום ריבוי עצום של דברים שליליים – הרי על-אחת-כמה וכמה שיש לעשות כן בצד הקדושה!

ד) עצם כתיבת חידושי-תורה גורמת לגילוי והבהרת עניינים רבים על-ידי הכותבים והמהדשים, והולכים ומתבררים ענייני תורה, ופעמים רבות זה גופא מגביר את הלימוד והעיון כו'.

ה) בתחום ההלכה – יש בזה גם הפצת ענייני הלכה למעשה ש"המעשה הוא העיקר" והפרשה מאיסורים.

חובת הניצולים לנספים

בנוסף לכל הנ"ל אנו מוצאים אצל הרבי עוד שתי התבטאויות – עזות-ביטוי ובלתי שגרתיות – בדבר הצורך להרבות בהדפסת ספרי קודש. התבטאות ראשונה בשנת תשמ"ב (שבת-קודש פרשת ניצבים-וילך סעיף ח"י) בה התייחס הרבי למשמעות הביטוי "הוצאה לאור", באומרו:

א) לשון זה מדגיש כי גם קודם ההדפסה היו חידושים במציאות אלא שעל-ידי ההדפסה מוציאים ומגלים אותם. ב) ההדפסה היא כבחינת (הוצאה ל)אור – החידושים נעשים באופן של "אור". וכאן הוסיף הרבי ביטוי, "מה-שאינ-כן קודם הדפסתם כו'".

בהזדמנות נוספת ציין הרבי כי מיליוני יהודים – בהם מאות ואלפים גדולי עולם – נספו בשואה וה' יקום דמם. רבים רבים מהם חידשו בתורה. בהילקחם, מוטלת החובה על הניצולים ועל כל בני ישראל להרבות בחידושי-תורה תמורת כל מה שהלך לאיבוד וירד לטימיון בשואה הנוראה.

"כותב לו ספר-תורה לעצמו"

"יש צורך לזרז את ההדפסה, כי בנתיים איי"